

Kameny zmizelých v Písku

„V Písku někdo zmizel?“ zeptala se mě moje sedmiletá dcera. Možná se ptáte podobně. Ano, v Písku, stejně jako po celé Evropě ve 40. letech minulého století, mizeli lidé židovského původu, kteří zde žili po staletí...

Nelze říct, že na zločiny nacismu a jejich oběti se zapomíná. Ale většinou se vzpomínky na ně vměstňují do vitrín muzeí nebo se zploští na dlouhé seznamy jmen vyrytých do žulových pomníků.

Německý umělec Gunter Demnig v roce 1992 přišel s jiným konceptem uctívání památek obětí holocaustu. Podobně jako kdysi německý kancléř Willy Brandt (před varšavským ghettem) doslova klekl na kolena a do dlažby před radnicí v Kolíně nad Rýnem vsadil první Stolperstein (kámen se jménem zmizelého obyvatele města). Dlažební kostky s mosazným povrchem, do kterého je vryto jméno konkrétní oběti nacismu, se začaly objevovat po celé Evropě. Od roku 2008 je najdete i na chodnicích v České republice. Projekt Kameny zmizelých, který se začíná rozjíždět i v Písku, naplňuje současnou představu o živé minulosti.

S minulostí se setkáváme v každodenním životě, „klopýtáme“ o ni (z německého výrazu stolpern).

Události druhé světové války v regionálním kontextu objevují studenti Střední zemědělské školy v Písku, kteří s pomocí hned několika institucí (Prácheňského muzea v Písku, Státního okresního archivu Písek, Městské knihovny Písek a Ústavu pro studium totalitních režimů) hledají zmizelé oběti nacistického režimu. Při práci v archivu studenti ve spolupráci s odborníky navrhli několik rodin a osob, před jejichž domy by případně kameny mohly být umístěny. O tom, jaké bádání mají studenti za sebou, a o tom, co je ještě čeká, by studenti chtěli promluvit při **představení celého projektu veřejnosti, které se koná ve středu 23. ledna v Městské knihovně Písek od 17:30.** Následovat bude tematická přednáška historika

volyňského muzea Karla Skalického o dějinách židovského obyvatelstva Prácheňského kraje.

Kameny zmizelých usilují o to, aby minulost nezmizela, aby se naopak více propisovala do přítomnosti. Cílem projektu je, aby se nejen naše děti a studenti, ale všichni obyvatelé i návštěvníci města ptali, jaká byla naše minulost. Projekt se chce zapojit i do aktuálního dění v písecké společnosti, například tím, že studenti vyhlásí veřejnou sbírku na dílčí kameny a jejich umělecké ztvárnění.

ŠTĚPÁNKA ČINÁTLOVÁ

Písecký svět (10. 1. 2019)

V Písku budou kameny obětí holocaustu

PÍSEK – Rada města Písku v pondělí 21. ledna posvětila záměr Střední zemědělské školy, která se zapojila do projektu takzvaných kamenů zmizelých. V úterý o tom na tiskové konferenci po jednání rady města in-

formovala místostarostka města Petra Trambová.

Město uvádí, že s žádostí o umístění takzvaných stolpersteinů do chodníků v majetku města přišla Střední zemědělská škola v Písku, která se v rámci svého vzdělávacího projektu zaměřuje na zviditelnění soudobých dějin ve veřejném prostoru. Studenti pátrají po osudech a příbězích píseckých Židů.

Stolpersteiny jsou drobné kameny zhruba deset na deset centimetrů s mosaznou destičkou. Umísťují se v chodníku před dům, který oběti nacismu za války obývaly. V Písku by jich mělo být ve třech lokalitách deset. V celé Evropě jich je 61 tisíc. Jeden kámen stojí asi 120 euro. Finance na kameny chtějí studenti získat ve sbírce. Propagaci sbírky zajistí studenti.

STK Mirovice s.r.o

Stanice technické kontroly a měření emisí

382 229 094

www.stkmirotice.wbs.cz

Zajišťujeme zákonem předepsané kontroly motocyklů, osobních vozidel, nákladních vozidel do 3,5 t a jejich přípojných vozidel, dále traktorů a jejich přípojných vozidel.

JcTEĎ.cz

TÝDENÍK

TV program
uvnitř!

PÍSECKÉ POSTŘEHY

ROČNÍK XXVIII.

ČÍSLO 4

23. LEDNA 2019

CENA 23 Kč

Písecké postřehy (23. 1. 2019)

Kameny zmizelých dnes studenti představí

Projekt připomene osudy židovských obětí holokaustu v Písku.

Písek – Stolpersteine neboli Kameny zmizelých je projekt, který se studenti písecké střední zemědělské školy rozhodli rozjet také v Písku. Za pomoci Prácheňského muzea, městské knihovny, okresního archivu a Ústavu pro studium totalitních režimů na něm začali pracovat a dnes v 17.30 hodin ho představí veřejnosti v písecké knihovně.

Původ myšlenky

Autorem konceptu je německý umělec Gunter Demnig.

Jedná se o umístování takzvaných kamenů zmizelých do chodníků ve městě. Ty budou připomínat osudy židovských obětí holokaustu, jejichž jména budou vyrytá na mosazné destičce. Kameny se umístí před domy, kde oběti holokaustu tehdy žily.

Radní města dali projektu zelenou a povolili umístování kamenů ve městě. „Zauja-

lo nás, že se do projektu pustili studenti. Většinou se ho účastní dospělí lidé,“ poznamenala místostarostka Petra Trambová.

Financovat projekt město nebude. „Studenti si budou sami shánět peníze formou veřejné sbírky,“ doplnila.

Cílem projektu není zmapovat životy všech Židů v Písku, ale upozornit na projekt a přimět tím veřejnost k případnému dalšímu hledání informací.

První kameny by měly být umístovány v září. **(lk)**

Písecký deník (23. 1. 2019)

Kameny zmizelých připomenou v Písku židovské oběti holokaustu

Písek – Studenti Střední zemědělské školy v Písku představili veřejnosti projekt, do kterého se s nadšením pustili. Jedná se o Kameny zmizelých, které budou připomínat osudy židovských obětí holokaustu. Každý bude spojen se jménem konkrétního člověka. Kameny budou zasazeny v chodníku před domy, ve kterých oběti holokaustu žily.

Studenti se o projekt začali zajímat loni na jaře, kdy je s nápadem oslovil učitel Martin Chovanec. „Těší mě, že se do toho několik studentů zapojilo a sami začali s vyhledáváním informací. Zájem o historii je třeba podporovat,“ zmínil učitel. „Přes prázdniny jsem hledala na internetu, poté jsme se dostali i do archivu,“ doplnila studentka druhého ročníku Kristýna Černá. Právě písecký

okresní archiv, ale také Prácheňské muzeum, knihovna a Ústav pro studium totalitních režimů škole s projektem pomáhají.

Studenti vytipovali několik židovských rodin i domy, kde jejich členové bydleli. Jedná se například o Jungmannovu ulici, Drličov či třídu Národní svobody. „V první fázi můžeme umístit maximálně deset kamenů, tedy vybrat deset lidí,“ poznamenal Martin Chovanec s tím, že přesný seznam ještě hotový není.

Náklady na jeden kámen neboli stolpersteine, které se vyrábí v Německu, jsou 120 euro. Finance chtějí studenti sehnat prostřednictvím veřejné sbírky, o jejíž povolení si zažádali na Jihočeském kraji. Pokud vše vyjde, první kameny by se v Písku měly instalovat v září. **(lk)**

Více se dočtete v Píseckém týdnu ve středu 30. ledna.

Písecký deník (25. 1. 2019)

Kameny zmizelých budou připomínat oběti holokaustu

Prvních deset kamenů by se v Písku mělo instalovat letos v září. Studenti na ně budou shánět peníze prostřednictvím veřejné sbírky.

LUCIE KOTRBOVÁ

Písek – Kameny zmizelých je název projektu, do kterého se s nadšením pustili studenti Střední zemědělské školy v Písku za podpory píseckého okresního archivu, Prácheňského muzea, městské knihovny a Ústavu pro studium totalitních režimů. Všichni společně ho minulý týden v zaplněné klubovně knihovny představili veřejnosti.

Kameny zmizelých budou připomínat osudy židovských obětí holokaustu. Každý bude spojen se jménem konkrétního člověka. Kameny budou zasazeny v chodníku před domy, ve kterých oběti holokaustu žily. „Je to podle mě forma, která zaujme lidi víc, než monumentální pomníky,“ konstatoval učitel zemědělské školy Martin Chovanec, který studenty k projektu přivedl.

Na projektu začali pracovat loni na jaře. „Tešit mě, že se do

TÝM. Studenti písecké střední zemědělské školy se svým učitelem Martinem Chovancem (vpravo), kteří se zapojili do projektu Kameny zmizelých. Foto: Archiv studentů

KDO SE NA PROJEKTU PODÍLÍ?

- Studenti Střední zemědělské školy Písek: Kristýna Černá, Filip Kolařík, Michaela Novotná, Hana Štefanová, Kateřina Koubská, Yveta Petříková, Michaela Sitterová, Nikola Josefíková a Petr Bláha (bývalý student SZeŠ, dnes studuje vysokou školu) a jejich učitel Martin Chovanec
- Městská knihovna Písek
- Oblastní archiv Písek
- Prácheňské muzeum Písek
- Ústav pro studium totalitních režimů

toho několik studentů zapojilo a sami začali s vyhledávaním informací. Zájem o historii je třeba podporovat,“ zmínil učitel. „Přes prázdniny jsem hledala na internetu, poté jsme se dostali i do archivu,“ doplnila studentka druhého ročníku Kristýna Černá. Hledání v archivu byla mravenčí práce. „Mnohdy se také nalezené údaje rozcházejí,“ zmínil jedno z úskalí student třetího ročníku Filip Kolařík.

Studenti vytipovali několik

VELKÝ ZÁJEM. Při prezentaci projektu byla klubovna městské knihovny zcela zaplněná. Foto: Deník/Lucie Kotrbová

židovských rodin i domy, kde jejich členové bydleli. Jedná se například o Jungmannovu ulici, Drlíčov či třídu Národní svobody. „V první fázi můžeme umístit maximálně deset kamenů, tedy vybrat deset lidí,“ poznamenal Martin Chovanec s tím, že přesný seznam ještě hotový není. Bude také záležet na tom, zda současní majitelé nemovitostí budou s umístěním kamene před jejich domem souhlasit. Město jako majitel chodníků už projekt posvětilo. „Ještě nás čeká dohledání případných potomků vybraných Židů, aby

také dali souhlas,“ podotkl Martin Chovanec.

Městská knihovna Písek chystá doprovodné akce, například besedy k danému tématu. „Hlavní funkce projektu je vzdělávací,“ uvedla za knihovnu Štěpánka Činátlová.

Náklady na jeden kámen nebyly příliš vysoké, které se vyrábí v Německu, jsou zhruba 120 euro. Finance chtějí studenti sehnat prostřednictvím veřejné sbírky, o jejíž povolení si zažádali na Jihočeském kraji. Pokud vše vyjde, první kameny by se v Písku měly instalovat v září.

Chcete inzerovat v Píseckém týdně? Napište na miroslava.zizkova@vlmedia.cz

Kde by mohly být umístěny Kameny zmizelých v Písku?

Jungmannova ulice čp. 24

Rodina Fröhlichova žila v Jungmannově ulici na rohu dnešního Velkého náměstí v domě, který byl zbourán. Jednalo se o bohatou rodinu. Emil Fröhlich byl praktickým lékařem v Písku a zároveň starostou Židovské náboženské obce v Písku. Jeho první manželka spáchala v roce 1912 sebevraždu. O dva roky později se oženil s Gabrielou. Měli dvě dcery, z nichž jednu Emil vyženi. V listopadu 1942 byli transportováni do Terezína, o rok později do Osvětimi.

Drlíčov čp. 144

Sestry Anna a Matylda Sandovny byly svobodné a bezdětné, pracovaly jako soukromnice. Žily na Drlíčově v nájemním pokoji. V listopadu 1942 byly transportovány do Terezína, kde obě zemřely – Anna v únoru 1942 v 86 letech a Matylda v říjnu 1944 ve věku 78 let.

Veškeré informace i fotografie poskytli studenti písecké střední zemědělské školy, kteří podklady zpracovali na základě vyhledávání v archivu pro projekt Kameny zmizelých.

Smetanova ulice čp. 1

Julius Steiner žil s manželkou Bertou v Písku od roku 1932. Byl učitelem hebrejštiny, měl bratra a tři sestry v USA. S Bertou měli bezdětné manželství. V listopadu 1942 byli transportováni do Terezína, v lednu 1943 do Osvětimi. Berta zemřela v 55 letech, Julius v 63 letech.

Ve stejném domě žili také manželé Šipovi. František pracoval jako truhlář, od roku 1937 jako učitel. Nebyl Žid, jeho žena Pavla ano. Měla z předchozího vztahu syna Arnošta, který ale nežil v Písku. Zemřela v říjnu 1942 v Osvětimi. Bylo jí 48 let.

Prokopova ulice čp. 362

Manželé Robert a Ottilie Kohnovi se vzali roku 1921. Neměli děti. Robert byl obchodník – výrobce lihovin a smíšený obchod. Ottilie byla v domácnosti. Zemřeli v Osvětimi v 54 a 43 letech. V domě s nimi žila Robertova sestra Růžena. Byla svobodná, bezdětná a pracovala jako prodávačka. Zemřela v Osvětimi v padesáti letech.

V Prokopově ulici bydlela také Robertova druhá sestra Anna, která si vzala Josefa Budilu. Ten pracoval jako krejčí a nebyl Žid. Anna Budilová pracovala jako soukromnice a válku přežila.

třída Národní svobody čp. 30

Arnold Kohn byl bratr Roberta, Růženy a Anny (Budilové). Pracoval jako pomocný dělník a v roce 1931 se oženil s Idou (rozenou Krausovou). Ta byla v domácnosti. Do roku 1940 bydleli v Husově ulici, poté se přestěhovali na Pražskou ulici (dnes třída Národní svobody). V roce 1935 se jim narodila dcera Věra. Všichni zemřeli v Osvětimi ve věku 38, 37 a 8 let.

Komentář týdne

Hrůzy holokaustu nezmizely

STANISLAVA KOBLIHOVÁ, REDAKTORKA PÍSECKÉHO DENÍKU

Židovských obyvatel žilo na Písecku hodně, památník ale mají zatím jen v Mirovicích. To se brzy změní.

Den památky obětí holokaustu a předcházení zločinům proti lidskosti jsme si připomněli v neděli 27. ledna. Je dobře, že to není lhostejné ani mladým lidem. Dokazují to studenti z písecké střední zemědělské školy, kteří se loni zapojili do projektu Kameny zmizelých a pátrají po židovských občanech, obětech holokaustu.

To, že je zakladatelem projektu německý umělec Gunter Demnig, mě až tak nepřekvapuje. Vzpomínám si na vyprávění Zdenky Fantlové, která přežila koncentrační tábory a své svědectví vydala v knize Klid je síla, řek' tatínek. Z této velmi příjemné dámy šel klid, i když z obsahu jejích slov mrazilo. Uskutečnila nespočet besed na toto téma nejen u nás, ale i v Německu. V Německu za ní dokonce přišel syn bývalé dozorkyně z koncentračního tábora. Byl zdrcený a za svou matku se omlouval. Ta mu pravdu nikdy neřekla.

Jen mě trochu zarazí, že na původem německý projekt Kameny zmizelých, které budou umístěny před domy, kde oběti žily, nepřispěje německý stát. Navíc se kameny vyrábí tam. I když je pravda, že sbírka, která je na ně vyhlášena, přispívajícím lidem připomene to, co by nikdo nechtěl zažít, mnohem více.

PÍSECKO

Kameny zmizelých budou připomínat oběti holokaustu

Prvních deset kamenů by se v Písku mělo instalovat v září. Studenti na ně budou shánět peníze prostřednictvím sbírky.

Písek – Kameny zmizelých je název projektu, do kterého se s nadšením pustili studenti Střední zemědělské školy v Písku za podpory píseckého okresního archivu, Prácheňského muzea, městské knihovny a Ústavu pro studium totalitních režimů. Všichni společně ho v zaplněné klubovně knihovny představili veřejnosti.

Kameny zmizelých budou připomínat osudy židovských obětí holokaustu. Každý bude spojen se jménem konkrétního člověka. Kameny budou zasazeny v chodníku před domy, ve kterých oběti holokaustu žily. „Je to podle mě forma, která zaujme lidi víc, než monumentální pomníky,“ konstatoval učitel zemědělské školy Martin Chovanec, který studenty k projektu přivedl.

Na projektu začali pracovat loni na jaře. „Těší mě, že se do toho několik studentů zapojilo a sami začali s vyhledáváním informací. Zájem o historii je třeba pod-

TÝM. Studenti písecké zemědělské školy, kteří se na projektu podílejí, se svým učitelem Martinem Chovancem. Foto: Archiv studentů

porovat,“ zmínil učitel. „Přes prázdniny jsem hledala na internetu, poté jsme se dostali i do archivu,“ doplnila studentka druhého ročníku Kristýna Černá.

Hledání v archivu byla mravenčí práce. „Mnohdy se také nalezené údaje rozcházel,“ zmínil jedno z úskalí student třetího ročníku Filip Kolařík.

Studenti vytipovali několik židovských rodin i domy, kde jejich členové bydleli. Jedná se například o Jungmannovu ulici, Drlíčov či třídu Národní

svobody. „V první fázi můžeme umístit maximálně deset kamenů, tedy vybrat deset lidí,“ poznamenal Martin Chovanec s tím, že přesný seznam ještě hotový není. Bude také záležet na tom, zda současní majitelé nemovitostí budou s umístěním kamene před jejich domem souhlasit. Město jako majitel chodníků už projekt posvětilo. „Ještě nás čeká dohledání případných potomků vybraných Židů, aby také dali souhlas,“ podotkl Martin Chovanec.

Městská knihovna Písek chystá doprovodné akce, například besedy k danému tématu. „Hlavní funkce projektu je vzdělávací,“ uvedla za knihovnu Štěpánka Činátlová.

Náklady na jeden kámen neboli stolpersteine, které se vyrábí v Německu, jsou zhruba 120 euro.

Finance chtějí studenti sehnat prostřednictvím veřejné sbírky. Pokud vše vyjde první kameny by se v Písku měly instalovat letos v září. (lk)

Kamil Činátl: Kameny zmizelých v Písku připomenou smutné příběhy holokaustu

Pražský Ústav pro studium totalitních režimů, Střední zemědělská škola v Písku, Prácheňské muzeum, Městská knihovna Písek a Státní okresní archiv – v těchto institucích se našli a propojili aktivní lidé, kteří uskutečňují v Písku projekt Kameny zmizelých, který má připomenout osudy písecké židovské komunity za druhé světové války, v době holokaustu.

Gunter Demnig při kladení kamene v Berlíně 2008. Foto Wikipedia/Axel Mauerzusat

Název mezinárodního projektu *Stolpersteine* lze přeložit jako „kameny, o které je třeba klopýtnout“. Český název projektu je Kameny zmizelých. Jde o dlažební kostky s mosazným povrchem, vsazené do chodníku před domy obětí holokaustu a nacistického režimu. Iniciátorem projektu je německý umělec Gunter Demnig, který první kámen položil 16. prosince 1992 před radnicí v Kolině nad Rýnem. A další kameny od té doby pokládá po celé Evropě. V roce 2008 se projekt dostal i do České republiky a nyní se zasazení Kamenů zmizelých připravuje i v Písku. O projektu si v nových prostorách městské knihovny povídáme s historikem Kamillem Činátlem.

Kamil Činátl žije v Písku. Působí na Ústavu pro studium totalitních režimů v Praze, kde lektoruje semináře pro učitele a věnuje se tvorbě vzdělávacích materiálů k soudobým dějinám. Na Filozofické fakultě UK vzdělává budoucí učitele dějepisu. Je autorem či spoluautorem několika knih a vzdělávacích aplikací.

jsou 120 euro, celkem jich bude devět. Nabízela se nejjednodušší možnost – požádat velkého dárcu nebo sponzora, například město nebo některou větší místní firmu. Asi by to nebyl problém, protože dnes je téma holokaustu poměrně populární a nejde o nijak vysokou částku. Řekli jsme si ale, že by bylo lepší oslovit občany zdoła, aby se zapojili, třeba jen symbolickou částkou...

Jak místní zareagovali?

Lidé z Písecka nás mile překvapili, opravdu se začali zapojovat a zajímat o osudy svých židovských spoluobčanů, chodí na doprovodné besedy a přispívají na účet. Dosud se sešlo 38.950 korun, což už postačuje na pokrytí základních nákladů. Ale rádi bychom vybrali peněz víc, chtěli bychom, aby se podařilo počet kamenů rozšířit v další vlně přibližně na dvojnásobek. Ještě důležitější částí našeho plánu je, že „Kameny“ vyžadují další podporu, nejlépe formou doprovodné výstavy, a výborná by byla mobilní a webová geolokační aplikace, která by lidem umožnila dostat se k dalším informacím, prohlédnout si dokumenty a fotografie, dozvědět se více o příběhu rodin, jimž jsou kameny věnovány.

1942 popravena, protože ještě před válkou, před vyhlášením Protektorátu, nahlásila na četnickou stanicí, že někdo v Písku šířil fašistické letáky. Byla to Židovka a měla za manžela Čecha, což poukazuje i na osudy smíšených manželství. Projekt představuje konkrétní životy a osudy, které se skrývají za jinak neosobním číslem šesti milionů obětí holokaustu.

Kde se chystáte umístit kameny?

Vybrali jsme tři lokality. První je na rohu Velkého náměstí a Jungmannovy ulice, u dnešní Luny, kde žila středostavovská rodina lékaře Emila Fröhlichů. Ten byl známý jako „lékař chudých“. Tohle místo navíc dokládá i poválečnou stavební proměnu Písku, počítáme se zveřejněním srovnávacích fotografií, jak se postupně měnilo. Další lokalitou je

Dokončení na str. 8

Jak záměr píseckých Kamenů zmizelých vznikl?

V Písku jsme v minulých letech s učitelem Martinem Chovancem ze SZeŠ uspořádali několik seminářů pro učitele dějepisu. Přemýšleli jsme, na jakém základě tu vytvořit studentský projekt zaměřený na moderní historii a otevřený participaci veřejnosti – a dostali jsme se k tomuto tématu. Klíčové bylo, že když jsme oslovili Prácheňské muzeum, Městskou knihovnu Písek a Státní okresní archiv, tak jsme ve všech těchto institucích našli lidi, kteří byli ochotni aktivně spolupracovat, věnovat tomu svůj čas, pustit studenty k historickým pramenům. To je pro Písek skvělá zpráva – instituce, které obecně bývají spíše v konkurenčních vztazích, tady dokáží spolupracovat.

Pro studenty je asi přínosné, když mohou přímo v archívech hledat dokumenty...

Je to pro ně obrovský zážitek, když se původně neosobní jména propojují s historickými materiály, rodí se příběh a neznámí lidé získávají konkrétní tvář.

Projekt financujete veřejnou sbírkou – proč?

Když se učitel dějepisu Martin Chovancovi ze zemědělské školy podařilo sestavit studentský tým, který na přípravě projektu začal pracovat, jako jednu z prvních věcí jsme promýšleli formu financování. Náklady na výrobu a dopravu jednoho kamene

Celá aktivita se odehrává formou studentského projektu – co konkrétně studenti dělají?

Studenti pátrají po stopách minulosti a shromažďují informace. Za každým kamenem je příběh, jako třeba v případě Pavly Šípové, která byla v roce

Členky studentského týmu Střední zemědělské školy v Písku při prohlížení dokumentů v okresním archivu.

Kamil Činátl: Kameny zmizelých v Písku připomenou smutné příběhy holokaustu

Dokončení ze str. 7

Smctanova ulice 78, což je prostor bývalé židovské školy, tedy místo velmi významné pro život zdejší židovské komunity. Tam žili manželé Steinerovi, chudá rodina místního leantora. Poslední místo je v Prokopově ulici, kde žila rodina Kohnů – tu jsme vybrali, aby se vše nekonzentrovalo jen v centru města, abychom vytvořili představu, kde všude ty rodiny fyzicky sídlily. Z téhle poslední rodiny paní Anna, rozená Kohnová, provdaná Budilová, jako jediná z těch osmi vybraných přežila Osvětim, a dokonce se vrátila zpátky do Písku, do jejich domu – a její potomci tady žijí dodnes. To je jediný příběh se šťastným koncem.

Podle jakých kritérií jste vybírali lidi, jimž budou kameny věnovány?

Emil Fröhlich.

Kameny se nejčastěji umísťují před poslední známé bydliště, takže jsme se snažili o výběr zajímavých míst, pokud možno spojených s dalším vzdělávacím přesahem – to je například blízkost synagogy, bývalé židovské školy a po-

dobně. Ve výběru jsme zohlednili sociální různorodost zdejší židovské komunity, chtěli jsme ukázat chudší i bohatší rodiny, různá povolání...

Máte už naplánovány termíny instalace kamenů?

Známe už termín instalace: 5. září v devět hodin dopoledne. Projekt je navázán na nadaci německého umělce Guntera Demniga, který do Písku osobně přijede.

Projekt by asi mohl být inspirací i pro další školy...

Pro studenty a žáky základních a středních škol projekt určitě vytvoří příležitost poznávat moderní historii Písku, v rámci procházky městem a navazující geolokační aplikací budou moci pátrat po osudech „zmizelých“ píseckých občanů. Učitel pak samozřejmě může téma rozšířit například na oblast celkového fungování židovské komunity v Písku, na to, co se v Písku dělo v období druhé světové války, jak se vyvíjel a proměňoval po válce, co znamenal nástup komunismu a tak dále. Rád bych v této souvislosti poukázal také na projekt lesnické školy. Studenti, které vede učitel Milan Vavřík, se starají o synagogu, zasadili lípu obětem holokaustu. To vše vzniklo nezávisle na nás, ale jsme spolu v kontaktu. Historici z Prahy, kteří přijeli na besedu do knihovny, či lidé z Židovské obce byli velmi mile překvapeni, že máme v Písku dva takové studentské projekty.

Anna Kohnová - Budilová

Další doprovodnou akcí projektu bude komentovaná PROHLÍDKA PÍSECKÉ SYNAGOGY ve středu 29. května, sraz zájemců v 17:30 v Soukečnické ulici před synagogou.

Ve čtvrtek 20. 6. (od 9 do 16 hodin) proběhne v Státním okresním archivu Písek VÝSTAVA ŽIDŮ V PÍSKU. Návštěvníci mohou vidět archiválně spojené s projektem Kameny zmizelých.

VEŘEJNÁ SBÍRKA Kameny zmizelých v Písku dále pokračuje, příspěvek jakoukoli částkou můžete na účet číslo 115-8664590257/0100.

ZDENKA JELENOVÁ, historické fotografie Státní okresní archiv Písek

Prvních 9 kamenů zmizelých budou v Písku instalovat v září

Projekt chce připomenout osudy židovských obětí holokaustu.

Osudy židovských obětí holokaustu budou v Písku připomínat takzvané kameny zmizelých. Prvních devět jich bude v centru města instalováno začátkem září. Na projektu se podílí studenti Střední zemědělské školy v Písku, Prácheňského muzeum, písecký okresní archiv, městská knihovna a Ústav pro studium totalitních režimů, za který o projektu pohovořil Kamil Činčák.

Proč jste se rozhodli právě pro tuto formu připomenutí události holokaustu?

Připomínání obětí holokaustu má ve veřejném prostoru různé podoby. Tradiční formou je pomník. Kameny zmizelých jsou sice drobné a nenápadné, ale dokážou přesto sdělit množství informací. Tradiční památníky lidé často mají bez povšimnutí, kameny však budí pozornost, neboť se příběhy zmizelých vztahují ke konkrétním lidem a místům. Kolemjdoucí si tak snáze dovedou představit, jak se historie dotýkala obyčejných lidí. Uvědomí si, že velké historické události, jako byl holokaust, zasáhly i jejich nevelké město.

Kde budou kameny zmizelých umístěny?

Kameny budou umístěny ve třech lokalitách, které vyváženě pokrývají širší centrum města. Jedna skupina bude na rohu Jungmannovy ulice a Velkého náměstí (u Lamy), kde žila rodina lékaře Emila Fröhlicha. Zvolená lokalita zajímavě odkazuje i na sta-

V ARCHIVU. Studenti trpělivě pátrali po informacích v píseckém archivu. Foto: Marek Činčák

vební proměny. Jímž město od války prošlo.

Další skupina kamenů bude před domem čp. 78 ve Smetanově ulici, tedy v blízkosti synagogy. Zde žila rodina kantora místní židovské obce Julia Steinera. Kameny tak budou odkazovat i na školu a synagogu, jež hrály pro místní židovskou komunitu důležitou roli.

Třetí lokalita je v Prokopově ulici čp. 362, kde žila rodina obchodníka Roberta Kohna. Zde je zajímavý příběh Anny Budilové, která jako jediná z devíti připomínaných holokaust přežila a vrátila se zpět domů. Ostatní zahynuli v Osvětimi.

Vybrané rodiny reprezentují různorodost povolání v rámci židovské komunity v Písku a též odlišné sociální postavení. U zvolených rodin byly k dispozici archiváře, které umožňují zrekonstruovat alespoň základní příběhy. Mnohé z nich jsou velmi zajímavé. Předpokládáme, že seznámení s jedním konkrétním životem může zájemcům o lokální dějiny nabídnout jiný pohled na holokaust než shrnující výklad či výčet jmen obětí.

V Písku se do projektu zapojili mimo jiné studenti střední zemědělské školy. Jaká je s nimi spolupráce?

V českých a moravských městech se kameny zmizelých objevují stále častěji. V jižních Čechách se jedná například o Jindřichův Hradec, Třeboň či Sušici. Na realizaci se často podílejí odborníci (historici, archiváři), občanští aktivisté či potomci obětí holokaustu.

V Písku jsme se díky zájmu studentů a zápalu tamního učitele Martina Chovance rozhodli projekt koncipovat jinak. Na pátrání po osudech zmizelých spolupůbčanů se aktivně podíleli studenti. Zkoumali v Státním okresním archivu dobové dokumenty a zjišťovali informace o židovské komunitě v Písku.

Z archiválií postupně vystupovaly tváře a osudy konkrétních lidí. Objevujeme polozapomenutou historii zdo-

perspektivu studentů, kteří sice nejsou experti, ale mají živý zájem o minulost. Řadové občan se může s tímto pohledem zdoła dobře ztotožnit. I pro veřejnost platí, že silný vztah k místním dějinám se nerodí z toho, že si člověk z odborné knihy či z přednášky odnese znalosti, které si zapamatuje.

Vazbu k historii města posílí, když má možnost se něja aktivně a tvůrčím způsobem zapojit, když se na připomínání minulosti nějak podílí. Třeba tou symbolickou stokránou, nebo zapojením do diskuzí, k nimž dochází v rámci doprovodného programu v městské knihovně. Studentský projekt se snaží proslápnat tuto cestu a ukázat občanům, že se mohou sami zdoła aktivně zapojit, že dějiny nepatří jen odborníkům.

O toto téma se dlouhodobě zajímají také studenti lesnických škol. Souvisí to nějak s vaším projektem?

Historici, kteří navštívili Písek v rámci doprovodného programu přednášek, se sice nepochybně nad skutečností že ve městě aktuálně probíhají dva studentské projekty zaměřené na připomínání obětí holokaustu. Přišlo jim neuvěřitelné, že se v jednom nevelkém městě našli dva za pálení učitelé, kteří dokázali sestavit tým studentů.

Snažíme se obě aktivity, jež jsou si tematicky blízké, propojit. Studenti lesnických škol představovali spolu s učitelem Milanem Vavříkem projekt, v jehož rámci vysadili v městském parku symbolickou lípu během holokaustu. V budoucnu chtějí doplnit pamětní desku s počtem obětí. Obě formy připomínání se vhodně doplňují.

Iniciativa studentů je skvělá věc, ale jistě je třeba zajistit také odbornost...

Ano, neznamená to, že bychom odmítali zapojení odborníků. Ti jsou samozřejmě v projektu nezbytní, jen se mění jejich role. Koordinují práci studentů, podněcují jejich zájem, poskytují vhodné podklady, konzultují otázky a samozřejmě ověřují výstupy.

V Písku se v souvislosti s kameny zmizelých podařilo skvělá věc. Došlo k funkčnímu propojení tří místních institucí - městské knihovny, Prácheňského muzea a Státního okresního archivu. Mnohde si obdobné instituce spíše konkurují a střehují si své zájmové sféry, zde spolupracují. Kromě místních institucí je zapojen ještě Ústav pro studium totalitních režimů, což v souhrnu poskytuje studentskému projektu mimořádně odborné zázemí.

Na instalaci kamenů zmizelých se snažíte sehnat peníze prostřednictvím veřejné sbírky. Jak se vám to zatím daří?

Výroba a doprava jednoho kamene vyjde na 120 euro. V září plánujeme instalaci devíti kamenů ve třech lokalitách. Náklady na samotné kameny nejsou tak vysoké, a proto jsme se rozhodli do financování projektu zapojit veřejnost. Předpokládám, že se nás drobní dárci z řad občanů města podpoří a že si

Přispět na projekt Kameny zmizelých můžete posláním peněz na účet nadace Střední zemědělské školy Písek, Číslo účtu je 115-8664590257/0100

veřejnost díky tomu vytvoří ke kamenům hlubší vztah.

Lidé budou moci říct: Na tyhle kameny jsem přispěl stokránou, protože mi záleží na tom, aby se polozapomenutá historie píseckých Židů při-

PŘI PRÁCI. Studenti zemědělské školy se svým učitelem Martinem Chovancem v archivu. Foto: Marek Činčák

pomínala. S radostí mou potvrzím, že se naše očekávání naplnila a občané města i další příznivci reagovali vřelě. V současné době je na účtu nadace Střední zemědělské školy v Písku téměř čtyřicet tisíc korun.

Bude projekt pokračovat i nadále?

Rádi bychom podnítili občany města k tomu, aby se ještě zapojili do sbírky. Vybrané peníze bychom kromě nákladů na devět kamenů rádi využili k doprovodným aktivitám.

Plánujeme webovou aplikaci, jež by lidem umožnila, aby se dostali k bližším informacím o zmizelých, aby podobně jako studenti prožili ten zvláštní okamžik, kdy neosobní jméno získá konkrétní tvář. Pokud nás lidé podpoří,

můžeme na letošních devět kamenů v budoucnu navázat v dalších lokalitách. O zajímavé příběhy není nouze.

V nejbližší době plánujeme další přednášky v knihovně, během kterých proběhne probíhá prezentace aktuálního stavu projektu. Do léta plánujeme terénní workshop s architektkou Laurou Jablonskou, kdy budeme ve vybraných lokalitách umisťovat papírové makety kamenů a vybrat nejvhodnější způsob umístění.

Známe už přesný čas odhalení kamenů. Bude to ve čtvrtek 5. září v 9 hodin. Tvůrce kamenů a autor celého konceptu, německý umělec Gunther Deming pořídá v září další cestu po středoevropských městech, kde osobně instaluje kameny. Zavítá v této souvislosti i do Písku. **(lk)**